

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania G. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy
w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych z 19 lipca 2016 r., sygn. akt III AUa [X.],
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 lipca 2019 r.,
zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

1. oddała zażalenie,

2. przyznaje od Skarbu Państwa (kasa Sądu Apelacyjnego w [...]) na rzecz adwokata P. R. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej udzielonej odwołującej się w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 października 2018 r., w sprawie z odwołania G. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych,

Oddział w R. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, odrzucono skargę ubezpieczonej o wznowienie postępowania.

Sąd Apelacyjny ustalił, że odwołująca się pismem z dnia 11 października 2017 r. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lipca 2016 r. (III AUa [X.]), albowiem dysponuje dowodami na istnienie stosunku pracy od dnia 1 września 2013 r., które to z uwagi na „nieprzewidziane okoliczności” sprawy pracowniczej (V U [...]) i rentowej (IX U [...]) zagubiły się lub zostały częściowo zniszczone, lub przekazane do innej sprawy. W rezultacie wobec usuwania dowodów, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, doszło do pozbawienia jej możliwości udziału w postępowaniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma podstaw do wznowienia postępowania, zwłaszcza że dokumenty, które zdaniem skarżącej, mogły mieć wpływ na wynik sprawy były w dyspozycji orzekających sądów, a zatem skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowych przesłankach. W judykaturze Sądu Najwyższego wskazano, że ulega ona odrzuceniu nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, lecz także wtedy, gdy przytoczone w niej okoliczności dają się wprowadzić podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, jednak w rzeczywistości ona nie występuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2018 r., II CZ 105/17, LEX nr 2487612).

Nie występuje też podstawa wznowienia przewidziana w art. 403 § 2 k.p.c., gdyż nie doszło do wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Nowymi środkami dowodowymi, w znaczeniu tego przepisu, są dowody wykryte, czyli takie, które istniały już w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, a z których strona nie mogła skorzystać, gdyż były dla niej nieznane i wówczas nieujawnione.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny orzekł w myśl art. 410 § 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik odwołującej się wskazał na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., przez dokonanie oceny zebranych

dowodów z pominięciem zasady ich swobodnej oceny, co doprowadziło do wniosku o braku podstaw do wznowienia postępowania.

Mając powyższe na względzie, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przyznanie pełnomocnikowi nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej odwołującej się.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest uzasadnione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania ma charakter nadzwyczajnego środka prawnego. Przepisy ją wprowadzające, zmierzając do wzruszenia prawomocnego orzeczenia poza tokiem instancji i zastąpienia wydanego orzeczenia nowym, muszą być wykładane ściśle, a podstawy wskazane przez stronę poddane restrykcyjnej ocenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 r., IV CK 57/05, LEX nr 604050 i z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZ 38/12, LEX nr 1231323).

Przedmiotową miarę należy przyłożyć do argumentów skarżącej, które w zażaleniu przedstawiane są dwubiegunowo. Z jednej strony żaląca się uwypukla fakt naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., z drugiej wnioskuje (pismo z dnia 11 lutego 2019 r.) o przeprowadzenie dowodów z opinii lekarskiej z dnia 29 kwietnia 2015 r., orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 29 kwietnia 2015 r., bowiem z tych dowodów odwołująca się nie mogła skorzystać w postępowaniu będącym przedmiotem wznowienia. Tego rodzaju kompilacja nie jest prawidłowa, skoro z jednej strony naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. ma polegać na niewłaściwej ocenie przedstawionych dowodów, a z drugiej dopiero w zażaleniu uwidacznia się nowe (zdaniem żalącej) dowody, z których strona nie mogła wcześniej skorzystać.

Tak zredagowane stanowisko wymaga kompleksowego uporządkowania. Złożenie skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu (tu wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lipca 2016 r.) obliguje sąd do zbadania, czy skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w przepisany termin, czy jest dopuszczalna i oparta na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.). Brak którejkolwiek przesłanki uzasadnia odrzucenie

skargi.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w sprawie nie powołano się na ustawowe podstawy do wznowienia postępowania (art. 403 § 2 k.p.c.). Tym samym w postępowaniu zażaleniowym kontroli podlega kwestia czy istniały przesłanki uprawniające do innego werdyktu. Trafnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający art. 403 § 2 k.p.c. nie oznacza *a priori*, że skarga opiera się na ustawowej podstawie, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, iż podnoszona podstawa nie zachodzi (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1981 r., I CO 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154; 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNC 1996 nr 10, poz. 138). Krótko mówiąc, zadanie sądu, który ocenia, czy skarga o wznowienie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.), polega na tym, że ma on zweryfikować, czy podana w skardze podstawa jest w ogóle przewidziana, i czy powołane przez skarżącego okoliczności faktyczne kwalifikują się w sposób abstrakcyjny pod którąkolwiek z podstaw przewidzianych w ustawie, to jest, czy wypełniają hipotezę którejkolwiek z norm opisujących ustawowe znamiona podstawy wznowienia. Badając, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, sąd bierze pod uwagę jedynie treść twierdzeń faktycznych zawartych w skardze i nie weryfikuje ich prawdziwości. Zakładając prawdziwość tych twierdzeń, sąd sprawdza, czy mógłby dokonać ich subsumcji pod hipotezę którejkolwiek z przewidzianych w ustawie podstaw wznowienia, co wiąże się z istoty rzeczy z koniecznością dokonania wykładni hipotezy norm opisujących ustawowe podstawy wznowienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, LEX nr 2051036; z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, LEX nr 2482587). Mając na uwadze powyższe, nie można podzielić poglądu skarżącej o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c., gdyż podnoszone przez skarżącą argumenty, zawarte w jej pismach (k. 3-21 akt sprawy), nie realizują ustawowej podstawy wznowienia, czyli obiektywnie istniejących podstaw uzasadniających rozpoczęcie procedury weryfikującej prawomocnie zakończone postępowanie sądowe.

Należy zwrócić uwagę, że wznowienie postępowania na podstawie art. 403 §

2 k.p.c. jest uzależnione od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w czasie postępowania, ale nie zostały w nim powołane; po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy; po trzecie, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Sąd Najwyższy podziela ocenę Sądu Apelacyjnego, że wnosząca skargę nie wykazała opisanej powyżej podstawy.

W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że w przypadku oparcia skargi o wznowienie postępowania na twierdzeniu o wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, konieczne jest wskazanie, na czym wpływ tych nowych okoliczności faktycznych czy środków dowodowych na wynik sprawy miałby polegać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2015 r., II CZ 65/15, LEX nr 1816590). Z istoty rzeczy chodzi więc o takie środki dowodowe, które w odniesieniu do skarżącego miały charakter „nieujawnialny”, bo strona nie miała do nich dostępu, nie знаła ich (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CZ 13/11, LEX nr 1102870). Tymczasem z treści zażalenia wynika, że te nowe okoliczności to orzeczenie lekarza orzecznika ZUS i opinia lekarska, wydane w 2015 r. Tego rodzaju dokumenty stanowią konsekwencję wniosku uprawnionego o świadczenie z ubezpieczenia społecznego i są doręczane stronom. Zatem z zasady nie mają cech, o których mowa w art. 403 § 2 k.p.c., zwłaszcza gdy chodzi o aspekt związany z oceną przesłanek świadczenia rentowego, czyli zmiennych i dynamicznych okoliczności związanych ze stanem zdrowia.

W tej sytuacji podkreślić należy, że poza treścią art. 403 § 2 k.p.c. pozostają fakty, które strona powinna była znać (tu chociażby z racji ich doręczenia), a tym samym eliminuje się argument o braku możliwości dostępu do tego środka (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 r., I CZ 1/15, LEX nr 1653738). Innymi słowy mówiąc, strona mogła (i powinna była) podjąć trud wprowadzenia do procesu tego rodzaju okoliczności. W orzecznictwie przyjmuje się, że podstawa skargi nie zachodzi, jeżeli uprzednio istniała obiektywna możliwość powołania się na środki dowodowe, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej opieszałości, zaniedbań, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby

powołania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 maja 1968 r., I CO 1/68, OSNCP 1969 nr 2, poz. 36; z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 4 marca 2005 r., III CZ 134/04, LEX nr 1511050). Nie stanowi też nowego dowodu w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. taki dowód, z którego strona mogła skorzystać przy dołożeniu należytej staranności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2009 r., II CZ 16/09, LEX nr 1353171). Waler „nowości” mają zatem jedynie środki dowodowe w znaczeniu wskazanym wyżej, a nie nowe jako zgłoszone po raz pierwszy, a tym bardziej kolejny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., V CSK 284/17, LEX nr 2521619).

Z tych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej odwołującej się w postępowaniu zażaleniowym, orzeczono w myśl art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1184) w związku z § 15 ust. 2 w związku z § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r., poz. 19).

[aw]